

Sygn. akt II USK 292/21

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z wniosku D. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 czerwca 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

**II. oddala wniosek pełnomocnika skarżącej ustanowionego z
urzędu o przyznanie kosztów pomocy prawnej.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 7 marca 2019 r. w sprawie III AUa (...) oddalił apelację odwołującej się D. R. od wyroku Sądu Okręgowego w T. z 7 lutego 2018 r. w sprawie IV U (...) oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 7 lipca 2017 r. stwierdzającej, że jest ona dłużnikiem z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy określając wysokość zadłużenia.

Odwołująca się zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie art. 379 pkt 5 w związku z art. 233 § 1 k.p.c., przez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego i pominięcie

istotnej okoliczności, iż decyzja organu rentowego została wydana z rażącym naruszeniem prawa w postaci skierowania do niewłaściwego podmiotu (płatnika), co skutkowało pozbawieniem ubezpieczonej możliwości obrony swoich praw, które to naruszenie miało istotny wpływ dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż w konsekwencji doprowadziło do utrzymania w mocy wadliwej decyzji organu rentowego i oddalenia odwołania.

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej oraz z powodu nieważności postępowania. Wskazaną nieważność skarżąca upatrywała w tym, że decyzja organu rentowego w przedmiocie stwierdzenia i określenia wysokości zadłużenia skierowana została do niewłaściwego adresata (płatnika), tj. do odwołującej się jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą zamiast do odwołującej się jako osoby będącej współlnikiem spółki jawnej. Błąd organu został sprostowany postanowieniem z dnia 6 września 2017 r., zatem już po wydaniu kontestowanej decyzji. W ocenie skarżącej powyższe skutkowało pozbawieniem strony możliwości obrony swoich praw w postaci aktywnego uczestnictwa w postępowaniu.

Skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania i pozostawienie temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje, zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, które nie zostały uiszczone w całości ani w części, według norm przepisanych. W sytuacji odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania albo jej oddalenia pełnomocnik skarżącej ustanowiony z urzędu wniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej według norm przepisanych od Skarbu Państwa, albowiem koszty zastępstwa prawnego z urzędu nie zostały zapłacone ani w całości ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Tymczasem wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie został prawidłowo sformułowany ani uzasadniony. W pierwszej kolejności wypada odnieść się do najdalej idącego zarzutu, tj. nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, będącej - zdaniem skarżącej - konsekwencją nienależytego określenia adresata decyzji organu rentowego. W tej materii należy zauważyć, że wzięcie przez Sąd Najwyższy z urzędu pod rozwagę nieważności postępowania (art. 398¹³ § 1 k.p.c.) dotyczy tylko nieważności przed sądem drugiej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 2008 nr 5, poz. 81). Badanie w postępowaniu kasacyjnym nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji ma charakter pośredni i jest możliwe, gdy skarżący zarzuci sądowi drugiej instancji naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 lutego 2000 r., III CKN 1204/99, LEX nr 51569 oraz wyrok z 11 stycznia 2006 r., III CK 328/05, LEX nr 448044). Takie uchybienie sądu drugiej instancji może być jednak skuteczną podstawą skargi kasacyjnej tylko wówczas, gdy mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (wyroki

Sądu Najwyższego: z 18 stycznia 2005 r., II PK 151/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 262; z 15 września 2006 r., I PK 97/06, OSNP 2007 nr 17-18, poz. 251; z 10 lutego 1998 r., II CKN 600/97, OSP 1999 nr 3, poz. 58). Zważyć bowiem trzeba, że postępowanie apelacyjne jest kontynuacją postępowania przed sądem pierwszej instancji, co powoduje, iż wiele przypadków nieważności zachodzących przed sądem pierwszej instancji, zwłaszcza polegających na pozbawieniu możliwości obrony praw i braku należytej reprezentacji procesowej, jest sanowanych w postępowaniu apelacyjnym, a co za tym idzie - traci rację bytu kwestionowanie orzeczenia sądu pierwszej instancji, jeżeli nie jest przy tym oparte na innych podstawach kasacyjnych. Nie ma natomiast możliwości sanacji nieważności postępowania istniejącej z takich przyczyn przed sądem drugiej instancji. Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, że postępowanie przed Sądem pierwszej instancji toczyło się z odwołania skarżącej, która prawidłowo wniosła od wydanego wyroku apelację, w której co prawda zarzuciła nieważność postępowania z powodu pozbawienia jej możliwości obrony swoich praw, jednak jako przyczynę wskazała chorobę uniemożliwiającą jej odbiór zawiadomienia o rozprawie a nie „błąd” organu rentowego.

Skarżąca nie podjęła próby wykazania wpływu uchybienia Sądu drugiej instancji (a w konsekwencji nieważności początkowej fazy postępowania przed Sądem pierwszej instancji) na wynik sprawy, nie przytaczając również w ramach podstawy określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zarzutów naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego. Tym samym nie wykazała też przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, dla wykazania której konieczne jest przedstawienie odpowiedniego wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Jeżeli przesłanką przedsądu jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej to skarżący w motywach wniosku jest zobligowany zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07,

LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Skarżąca nie wykazała, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu, ani że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy. Polemiczna skarga kasacyjna zawiera rozmaite kontrowersje faktyczne i prawne, które wszakże nie zostały objęte adekwatnymi - innymi niż rzekomo oczywista zasadność wniesionej skargi - wnioskami o przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania, których Sąd Najwyższy nie może domyślać się ani zastępować strony skarżącej w sformułowaniu takich wniosków o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, które wymagałyby merytorycznej interwencji najwyższej instancji sądowej. Oczywistość naruszenia przepisów prawa powinna być widoczna od razu, bez wnikania w szczegóły sprawy oraz bez potrzeby ponownej analizy istotnych kontrowersji prawnych, których wszakże autor skargi kasacyjnej nie

sformułował w postaci potencjalnie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) lub potencjalnej potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości na gruncie złożonych ustaleń faktycznych przedmiotowej sprawy (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Takich potencjalnie adekwatnych wniosków o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy nie może domyślać się, ani poszukiwać w procedurze przedsądu.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, równocześnie oddalając wniosek ustanowionego z urzędu pełnomocnika procesowego skarżącej o przyznanie mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za sporządzenie niekorespondującej z wymaganiami profesjonalizmu prawniczego skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999 nr 6, poz. 123 lub 6 czerwca 2014 r., IV CSK 228/14, LEX nr 1498497).